

BARKA

REGIONALNE CENTRUM
EKONOMII SPOŁECZNEJ



ŹRÓDŁA
FINANSOWANIA
DZIAŁALNOŚCI
PODMIOTÓW
GOSPODARKI
SPOŁECZNEJ



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Spis treści:

Słowo wstępne	str. 4
A. Finansowanie w zakresie działalności społecznej	str. 6
Wprowadzenie	str. 6
1. Darowizny	str. 7
2. Jeden procent	str. 8
3. Zbiórki publiczne	str. 10
4. Nawiązki	str. 11
5. Sponsoring	str. 13
6. Dotacje	str. 14
a. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej	str. 14
b. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	str. 15
7. Wsparcie ze strony samorządów	str. 16
a. Zlecenie realizacji zadań publicznych	str. 16
b. Udzielanie pożyczek przez samorządy	str. 17
B. Zewnętrzne źródła finansowania działalności przedsiębiorczej	str. 19
Wprowadzenie	str. 19
1. Środki z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej	str. 19
2. PFRON	str. 25
3. Program Operacyjny Kapitał Ludzki	str. 27
4. Ośrodki Wsparcia Spółdzielczości Socjalnej	str. 29
5. Banki	str. 30
6. Fundusze pożyczkowo-poręczeniowe	str. 32
7. Klauzule społeczne w zamówieniach publicznych	str. 37
Podsumowanie	str. 39

Biuletyn współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej
 w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Autor: Lidia Węsierska
 Opracowanie graficzne i druk: Studio Positiv (www.positiv.com.pl)

Copyright by Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”, Poznań 2011
 Wydanie drugie poprawione.

Wszelkie prawa zastrzeżone.
 Każda reprodukcja lub adaptacja całości lub części niniejszej publikacji,
 niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji,
 wymaga pisemnej zgody Autora i Wydawcy.

Wydawca:
Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”
 ul. Św. Wincentego 6
 61-003 Poznań
 Tel.: 61 66 82 300
 Fax: 61 66 82 416
www.barka.org.pl

Słowo wstępne

Od kilku lat w Polsce rozwija się sektor gospodarki społecznej. Zalicza się do niego podmioty realizujące cele społeczne, z wykorzystaniem środków ekonomicznych. Są to m.in. spółdzielnie socjalne i organizacje obywatelskie.

Biuletyn jest przeznaczony właśnie dla osób zainteresowanych założeniem spółdzielni socjalnej, dla już działających spółdzielni, a także dla fundacji i stowarzyszeń podejmujących działania przedsiębiorcze.

Organizacje pozarządowe, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, mogą prowadzić trzy typy działalności:

- działalność statutową nieodpłatną,
- działalność statutową odpłatną,
- działalność gospodarczą.

Działalnością nieodpłatną pożytku publicznego jest działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych, za które nie pobierają one wynagrodzenia.

Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest:

- 1) działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych, za które pobierają one wynagrodzenie;
- 2) sprzedaż towarów lub usług wytworzonych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego, w szczególności w zakresie rehabilitacji oraz przystosowania do pracy zawodowej osób niepełnosprawnych oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także sprzedaż przedmiotów darowizny.

Przychód z działalności odpłatnej pożytku publicznego służy wyłącznie prowadzeniu działalności pożytku publicznego.

Działalność odpłatna pożytku publicznego organizacji pozarządowych stanowi działalność gospodarczą, jeżeli:

- 1) wynagrodzenie, jest w odniesieniu do działalności danego rodzaju wyższe od tego, jakie wynika z kosztów tej działalności,
- lub
- 2) przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby fizycznej z tytułu zatrudnienia przy wykonywaniu statutowej działalności odpłatnej pożytku publicznego, za okres ostatnich 3 miesięcy, przekracza 3-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni.

O przedsiębiorstwie społecznym mówimy w przypadku organizacji pozarządowej prowadzącej działalność odpłatną lub/i gospodarczą. Niestety, liczba takich organizacji jest niewielka. Według danych rejestru REGON z maja 2007 r. w Polsce istnieje ponad 78 tysięcy organizacji pozarządowych, w tym ok. 70 tys. stowarzyszeń i ok. 8,5 tys. fundacji. Z tego liczba organizacji spełniających większość kryteriów określonych dla przedsiębiorstwa społecznego to ok. 4 tys., czyli niespełna 10% ogółu organizacji.

Spółdzielni socjalnych również jest niewiele. Zarejestrowanych jest w chwili obecnej (grudzień 2010) około 300. Nie ma informacji, ile z nich rzeczywiście działa.

Jedną z podstawowych barier utrudniających powstawanie przedsiębiorstw społecznych jest brak systemu finansowania ich działalności. W Polsce toczą się dyskusje, czy przedsiębiorstwa społeczne powinny być traktowane na specjalnych zasadach i otrzymywać wsparcie finansowe

bezwrotne. Nie mała jest liczba zwolenników poglądu, że „najzdrowszą” formą wspierania przedsiębiorców jest finansowanie zwrotne.

W niniejszym opracowaniu zostały zaprezentowane niektóre źródła finansowania zarówno bezzwrotnego, jak i zwrotnego w formie pożyczek.

A. Finansowanie w zakresie działalności społecznej

WPROWADZENIE

Zarówno przedsiębiorstwa społeczne, jak i spółdzielnie socjalne powinny prowadzić działalność ukierunkowaną na cele społeczne. O ile w przypadku przedsiębiorstw społecznych prowadzonych przez organizacje obywatelskie jest to oczywiste, o tyle w przypadku spółdzielni socjalnych zazwyczaj schodzi na plan dalszy, a czasem w ogóle nie jest przez spółdzielców uświadamiane. Spółdzielcy koncentrują się zazwyczaj na rozwijaniu działalności gospodarczej, co jest zrozumiałe, gdyż dobrze prowadzona działalność gospodarcza gwarantuje im miejsca pracy. Należy podkreślić jednak, że celem spółdzielni socjalnej jest nie tylko integracja zawodowa, ale również integracja społeczna. Ta ostatnia jest rozumiana jako nabycie zdolności pełnienia ról społecznych przez członków spółdzielni. Może być ukierunkowana na samych spółdzielców i ich rodziny, ale również na lokalną społeczność i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

W stosunku do siebie i swoich rodzin spółdzielcy tworzą grupę wsparcia, niezależnie od tego, jakiego typu problemy się pojawiają, np. uzależnienia, przemoc w rodzinie, choroby, zła sytuacja finansowa, konflikty itp. Działaniami integracyjnymi są wspólne wyjazdy, spędzanie urlopu, organizowanie imprez, tj. urodziny, imieniny, wspólne święta.

Spółdzielnia socjalna może również organizować wydarzenia integracyjne dla społeczności lokalnej, przygotowywać paczki dla ubogich rodzin, współfinansować wypoczynek dzieci itd. Może również dzielić się swoimi doświadczeniami z wychodzenia „na prostą” z innymi osobami, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. W Polsce ruch spółdzielni socjalnych znajduje się w początkowej fazie rozwoju. Natomiast problem wykluczenia społecznego jest ogromny. Ta dysproporcja powo-

duje, że doświadczenie każdego spółdzielcy, który może wspomóc proces powstawania nowych spółdzielni, jest na wagę złota.

Dlatego tak ważne jest, aby spółdzielcy prowadzący z powodzeniem swoje firmy, dzielili się swoim doświadczeniem z tymi osobami, które nie wiedzą, co to w ogóle jest spółdzielnia socjalna, a już na pewno nie umieją jej prowadzić.

Na tego typu inicjatywy (szkolenia, doradztwo) można pozyskiwać fundusze ze źródeł zewnętrznych. Fundusze takie stanowią również zastrzyk finansowy dla samych spółdzielców, którzy za dzielenie się swoją wiedzą i doświadczeniem mogą otrzymywać wynagrodzenie. Trzeba jednak pamiętać, że zbyt duża koncentracja na działalności szkoleniowej i doradczej, może odbić się niekorzystnie na działalności gospodarczej. A to właśnie ona gwarantuje miejsca pracy. Fundusze wyczerpią się w ciągu dwóch, trzech lat, i jeżeli spółdzielnia w tym okresie nie rozwinie swoich podstawowych działalności, może po okresie szkoleniowego prosperity stanąć na krawędzi bankructwa.

W zakresie działalności społecznej firmy społeczne mogą liczyć przede wszystkim na pomoc bezwrotną.

Największym źródłem dotacji na działania społeczne są fundusze strukturalne, a w szczególności Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Innym dostępnym źródłem jest krajowy Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Poniżej, wśród innych źródeł finansowania działalności społecznej, zostaną opisane te priorytety z obydwu funduszy, z których możliwe jest sfinansowanie działań ukierunkowanych na pomoc w powrocie na rynek pracy.

1. DAROWIZNY

Darowizny rzeczowe

Zarówno osoby prywatne, jak i instytucje mogą przekazywać na rzecz organizacji darowizny rzeczowe. Nazywamy tak różnego typu rzeczy, które organizacja otrzymuje bezpłatnie. Do darowizn rzeczowych nie zaliczamy usług wykonanych na rzecz organizacji.

Osoby prywatne przekazują używane meble, sprzęt AGD i RTV, odzież, książki, zabawki. Firmy natomiast najczęściej dzielą się tym, co produkują lub sprzedają, ale także oddają zbędne meble czy sprzęt komputerowy.

Organizacja może sama korzystać z otrzymanych darów, bądź też przekazywać je osobom potrzebującym i innym organizacjom. W tym drugim przypadku organizacja pełni rolę pośrednika i powinna posiadać regulamin przekazywania darów. Warto również posiadać pokwitowania od osób, którym przekazaliśmy dary.

Do potencjalnych darczyńców - firm dociera się bezpośrednio (kontakt telefoniczny, wizyta) i informuje o potrzebach. Często jest to jedyna droga, żeby zdobyć np. produkty żywnościowe potrzebne do zorganizowania wieczerzy wigilijnej czy zabawki i słodycze do paczek dla dzieci.

Osoby prywatne przeważnie zgłaszają się same pod warunkiem, że dowiedzą się, iż dana organizacja prowadzi zbiórkę np. odzieży czy mebli. W przypadku znanych organizacji nie jest to problem, natomiast nowe organizacje powinny prowadzić działania informacyjne, np. ulotki, ogłoszenia w prasie czy na stronach internetowych.

Darowizny rzeczowe są przychodem organizacji i dlatego informacja o nich powinna znaleźć się w księgowości. Trzeba określić wartość otrzymanych rzeczy. Firmy - darczyńcy zazwyczaj biorą od obdarowanej organizacji pokwitowania, na których określona jest wartość darowizny. Gorzej wygląda sprawa z darowiznami od osób prywatnych. W tym przypadku sami musimy określić wartość darowizny na podstawie aktualnych

cen rynkowych, uwzględniając stopień zużycia przekazanych rzeczy.

Darowizny pieniężne

Darczyńcami mogą być osoby fizyczne i prawne, a obdarowanym może zostać każda fundacja i zarejestrowane stowarzyszenie.

W statucie organizacji rozróżnia się cele statutowe i działania statutowe. Darowiznę można przekazać na jedno i drugie, ale tylko w przypadku darowizny na jeden z celów statutowych darczyńca może skorzystać z ulgi z racji przekazania darowizny. Cele, na które można przekazać darowiznę podlegającą odliczeniu od podstawy opodatkowania, muszą mieścić się w spisie określonym w art. 4 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jest to bardzo szeroka lista i w praktyce trudno znaleźć organizację, której cele statutowe by poza nią wykraczały.

Ulgi podatkowe

W przypadku darowizn od osób fizycznych od podstawy opodatkowania można odliczyć darowizny w kwocie nie wyższej niż 6% uzyskanego dochodu. W przypadku osób prawnych – w kwocie nie wyższej niż 10% uzyskanego dochodu.

Darowizna pieniężna powinna być przy tym udokumentowana dowodem wpłaty na rachunek bankowy obdarowanej organizacji. Darowizna rzeczowa lub usługa - dokumentem potwierdzającym przekazanie tej darowizny oraz dokumentami potwierdzającymi faktyczne wydatki związane z tą darowizną.

Organizacja nie płaci podatku dochodowego od osób prawnych, jeśli otrzymana przez nią darowizna zostanie przekazana na jej cele statutowe, które zawierają się w katalogu celów zwolnionych z podatku dochodowego od osób prawnych.

2. JEDEN PROCENT

Osoby fizyczne mogą przekazać 1% podatku dochodowego dla organizacji pożytku publicznego.

Nowelizacja Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie porządkuje i zmienia definicję organizacji pożytku publicznego. O status organizacji pożytku publicznego mogą się ubiegać:

- organizacja pozarządowa;
- osoba prawna i jednostka organizacyjna działająca na podstawie przepisów o stosunku państwa do kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania;
- spółka akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością bądź klub sportowy będący spółką działającą na podstawie przepisów o kulturze fizycznej – których celem nie jest osiągnięcie zysku, które przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych i nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Podmioty te podlegają jednocześnie następującym wymogom:

- muszą prowadzić działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów pod warunkiem, że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;
- jeśli prowadzą działalność gospodarczą, to wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego (w przypadku zasad prowadzenia działalności gospodarczej nowelizacja nie wprowadza zmian);
- nadwyżkę przychodów nad kosztami są zobowiązane przeznaczać na działalność pożytku publicznego;
- muszą posiadać statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywa-

nia kontroli wewnętrznej lub nadzoru, przy czym członkowie organu kontroli lub nadzoru:

- nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej,
- nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe (uwaga – taki sam zapis dotyczy członków organu zarządzającego),
- mogą otrzymywać z tytułu pełnienia funkcji w takim organie zwrot uzasadnionych kosztów lub wynagrodzenie w wysokości nie wyższej, niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni.

Ponadto statut lub inne akty wewnętrzne powinny zabraniać:

- udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kuratelii (zwanych dalej „osobami bliskimi”),
- przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych, niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
- wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych, niż w stosunku do osób trzecich (chyba, że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu statutowego),

- zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osoby bliskie, na zasadach innych, niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych, niż rynkowe.

Spółdzielnie socjalne mogą jedynie prowadzić działalność pożytku publicznego, nie mają natomiast możliwości ubiegania się o status organizacji pożytku (dalej „status OPP”). Natomiast spółki mogą ubiegać się o status OPP. Głównym powodem wyłączenia spółdzielni socjalnych z grupy podmiotów mogących starać się o status organizacji pożytku publicznego, jest zapis ustawy o spółdzielniach socjalnych, wg którego głównym przedmiotem działalności spółdzielni socjalnej jest prowadzenie przedsiębiorstwa. Tym samym, z definicji spółdzielnia socjalna nie może nie działać w celu osiągnięcia zysku. Inaczej jest w przypadku spółek – prawo daje możliwość prowadzenia działalności, której celem nie jest osiągnięcie zysku, w formie spółki akcyjnej, bądź spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Znowelizowana ustawa zaostrza kryteria, jakie spełniać musi podmiot ubiegający się o status organizacji pożytku publicznego – określając obowiązkowy, minimalny okres nieprzerwanego prowadzenia działalności przed rozpoczęciem starań o ten status (dwa lata).

Na stowarzyszenia ustawa nakłada dodatkowy wymóg, iż działalność pożytku publicznego nie może być w ich przypadku prowadzona wyłącznie na rzecz członków danego stowarzyszenia.

Istotną zmianą dotyczącą środków finansowych, pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, jest przepis nakazujący przekazywanie ich w całości na prowadzenie działalności pożytku publicznego. W praktyce oznacza to m.in. zakaz przekazywania środków

pochodzących z 1% na działalność gospodarczą.

3. ZBIÓRKI PUBLICZNE

Organizacje mogą prowadzić zbiórki publiczne.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 15 marca 1933r. o zbiórkach publicznych (Dz.U. Nr 22 poz. 162, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi zbiórkami (Dz. U. Nr 199 poz. 1947)

Zbiórka publiczna jest to wszelkie publiczne zbieranie ofiar w gotówce lub naturze na pewien z góry określony cel. Wymaga ono pozwolenia władzy (wydaje je odpowiedni urząd zależnie od obszaru, na którym odbędzie się zbiórka). Pozwoleń na przeprowadzenie zbiórki udziela w drodze decyzji administracyjnej. Opłata skarbowa od wniosku dot. pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej wynosi 82 zł (2009r.). Organizacje pożytku publicznego są zwolnione z tej opłaty, jeżeli celem ich zbiórki jest zebranie środków na nieodpłatną działalność statutową.

Pozwolenie na zbiórkę publiczną może być udzielone jedynie stowarzyszeniom i organizacjom posiadającym osobowość prawną, albo komitetom, organizowanym dla przeprowadzenia określonego celu. Cel zbiórki powinien być zgodny ze statutem stowarzyszenia lub organizacji, bądź z aktem organizacyjnym komitetu. Nie może być przeciwny prawu oraz ze stanowiska interesu publicznego jest godny poparcia.

Zbiórki publiczne mogą być przeprowadzane jedynie przez członków tej instytucji, która pozwolenie otrzymała, lub przez członków instytucji, mających cele pokrewne, albo przez osoby, przez te instytucje imiennie zaproszone. Osoby, organizujące lub przeprowadzające zbiórkę, nie mogą za swe czynności otrzymywać wynagrodzenia.

Zbiórka publiczna ofiar w gotówce może być prze-

prowadzona w formie:

- 1) dobrowolnych wpłat na konto, założone osobno dla każdej zbiórki publicznej przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną;
- 2) zbierania ofiar do puszek kwestarskich oraz skarbon stacjonarnych, umieszczanych w obiektach, za zgodą ich właścicieli lub użytkowników;
- 3) sprzedaży cegiełek wartościowych;
- 4) sprzedaży przedmiotów.

MSWiA uznaje też za zbiórkę publiczną zbieranie środków z użyciem telefonu, Internetu i SMS-a, choć jest to interpretacja podważana przez niektóre organizacje.

Przeprowadzający zbiórkę publiczną prowadzi dokumentację dotyczącą przebiegu akcji zbiorczej, w formie rejestru, zawierającą następujące informacje:

- 1) komu, kiedy i jakie puszkę kwestarskie, skarbone stacjonarne, przedmioty i cegiełki wartościowe zostały wydane;
- 2) kiedy przeprowadzona zbiórka publiczna została zakończona;
- 3) sumę zebranych ofiar pieniężnych;
- 4) rodzaj i ilość zebranych ofiar w naturze.

Dokumentację należy przechowywać przez okres dwóch lat.

Podmioty organizujące zbiórkę mają obowiązek dostarczyć sprawozdanie z przeprowadzonej zbiórki do urzędu (wyniki zbiórki i sposób zużycowania zebranych ofiar), który wydał zezwolenie na przeprowadzenie zbiórki. Trzeba to zrobić w terminie miesiąca po ukończeniu zbiórki. Do sprawozdania należy dołączyć kopię ogłoszenia prasowego, które potwierdzi obowiązek publicznego ogłoszenia wyników zbiórki publicznej. Ogłoszenie o wynikach zbiórki można, zgodnie z prawem prasowym, zamieszczać na stronach internetowych.

4. NAWIĄZKI

Podstawa prawna: ustawa z dnia 6 czerwca Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zmianami)

Stowarzyszenia i fundacje mają możliwość otrzymywania nawiązek i świadczeń pieniężnych, orzekanych przez sądy powszechne wobec sprawców pewnych kategorii przestępstw.

Nawiązki mogą otrzymywać tylko podmioty znajdujące się w wykazie prowadzonym przez Ministra Sprawiedliwości. Aby się tam znaleźć organizacja musi spełniać następujące warunki: działa na terytorium całego kraju oraz w statucie ma wpisane jako podstawowy cel i zadanie statutowe spełnianie świadczeń na cele: związane bezpośrednio z ochroną zdrowia; na cele związane bezpośrednio z ochroną środowiska; na cele związane bezpośrednio z udzielaniem pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych; inny określony cel społeczny, bezpośrednio związany z ochroną dobra naruszonego lub zagrożonego przestępstwem. Podmiot występujący o wpis do wykazu musi wykazać, że jego podstawowe cele statutowe są bezpośrednio związane z celami wymienionymi w art. 47 i 49 k.k. Musi to wynikać z jednoznacznych zapisów statutu, a nie z prowadzonej działalności czy deklaracji składanych publicznie, np. w Internecie.

Wpisu do rejestru dokonuje się na wniosek zainteresowanej organizacji. Formularze wniosku o wpis do wykazu oraz oświadczenie o prawdziwości danych znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości: <http://www.ms.gov.pl/nawiazki/nawiazki.php>

Do wykazu prowadzonego przez ministra wpisanych jest obecnie około 650 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Otwiera to im dostęp do nawiązek zasądzanych przez sądy. Rocznie zasądza się ich ok. 30 mln zł, choć wyegzekwować udaje się zaledwie 7 mln zł. Ponieważ jednak pojedyncze nawiązki sięgają 100 tys. zł, a świad-

czenia pieniężne 60 tys. zł, wydaje się, że mogą to być znaczne sumy. W praktyce każdy sąd ma dużą swobodę w decydowaniu, komu przekazać nawiązkę (oczywiście w ramach rejestru uprawnionych organizacji). W efekcie wpływy dla pojedynczych organizacji są relatywnie niewielkie.

Pieniądze uzyskane z nawiązek mogą być wydatkowane wyłącznie na cele statutowe i na bezpośrednią pomoc osobom korzystającym ze wsparcia organizacji. Przepisy o zakresie korzystania z nawiązek i świadczeń pieniężnych organizacje otrzymują wraz z decyzją o wpisaniu organizacji na listę podmiotów do tego uprawnionych.

Z nawiązek można np. sfinansować leczenie, zakup leków, koszt rehabilitacji, pomoc psychologa, zakup sprzętu rehabilitacyjnego osobom poszkodowanym. Niedopuszczalne jest natomiast przeznaczenie wpływów z nawiązek na cele związane z utrzymaniem instytucji, gdyż uznaje się, że pokrycie wszelkich kosztów administracyjnych działania stowarzyszenia, czy też fundacji na rzecz ofiar nie jest, określonym w ustawie, celem bezpośrednio związanym z udzieleniem pomocy osobom poszkodowanym. Organizacja nie może więc przeznaczyć środków z nawiązek na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, ani też na potrzeby administracyjne, eksploatacyjne, remontowe czy inwestycyjne, np. na zakup i obsługę Internetu, opłaty telefoniczne, koszty wynajmu lokalu i jego adaptacji czy przebudowy, jak również koszty kursów i szkoleń pracowników lub osób współpracujących z wyżej wymienionymi podmiotami oraz koszty działalności prewencyjnej lub edukacyjnej. Budzi to sprzeciw organizacji korzystających z nawiązek. Pojawiają się propozycje, żeby przynajmniej jakiś procent wpływów z nawiązek (np. 10-20%) można było przeznaczyć na pokrycie w/w kosztów.

Podmioty wpisane do wykazu muszą corocznie sporządzać i przekazywać do Ministerstwa Sprawiedliwości sprawozdania z wykorzystania środków. Obowiązek sprawozdawczy istnieje niezależnie od tego, czy organizacja w danym roku otrzy-

mała jakieś nawiązki, czy też nie. Jeżeli organizacja chce nadal mieć możliwość otrzymywania w przyszłości nawiązek i świadczeń pieniężnych powinna do końca roku złożyć oświadczenie (formularz na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości <http://www.ms.gov.pl/nawiazki/nawiazki.php>), że nie zmieniły się dane i cele statutowe organizacji oraz informację o braku wpływów z nawiązek w roku sprawozdawczym.

5. SPONSORING

Podstawa prawna: Ustawa z dn. 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)

Sponsoring jest jedną z najszybciej rozwijających się form promocji. Jego istotą są skojarzenia, dzięki którym pozytywny obraz sponsorowanego przenosi się na sponsora. Znak sponsora towarzyszy imprezom lub działaniu sponsorowanych instytucji.

W sponsoringu występują zawsze dwie strony:

- sponsor – jest nim najczęściej firma lub osoba prywatna zainteresowana promowaniem siebie lub swoich produktów i ponosząca z tego tytułu określone koszty;
- sponsorowany – jest nim osoba lub instytucja, która korzysta ze świadczenia.

Sponsoring bywa dość często rozumiany jako forma dobroczynności (filantropii) i to zarówno przez sponsorów jak i sponsorowanych. Jednak dla sponsorów jest on dodatkową formą promocji. Możemy powiedzieć, że sponsoring jest to działanie marketingowe, promujące firmę, usługę lub produkt w związku z wizerunkiem czy prestiżem, które ma przynieść określone korzyści sponsorowi, niekoniecznie w krótkim przedziale czasowym.

Sponsoring polega na wzajemnych świadczeniach sponsora i sponsorowanego - nie jest czynnością jednostronną, ukierunkowaną na osiągnięcie korzyści jedynie przez sponsorowanego (jak jest w przypadku darowizny). Sponsor jest zobowiązany do określonych świadczeń, ale także na sponsorowanym ciążą określone obowiązki względem sponsora, np. kolportaż materiałów reklamowych, zamieszczenie logo sponsora według jego wskazań. Sponsor przekazuje sponsorowanemu fundusze lub wsparcie logistyczne, techniczne, doradcze itd., w zamian sponsorowany zamieszcza informacje o sponsorowaniu danego przedsięwzięcia przez sponsora. Sponsoring daje więc korzyści także sponsorowi. W przypadku darowizny darczyńca

nie otrzymuje w zamian – nie ma bezpośrednich korzyści materialnych wynikających z jej przekazania.

Umowa sponsoringu jest umową cywilną nienazwaną, czyli nie regulują jej wprost przepisy prawa cywilnego (tym niemniej należy do niej stosować przepisy ogólne Kodeksu cywilnego dotyczące zobowiązań). Strony mogą więc dowolnie ustalić treść umowy, oczywiście w ramach obowiązującego prawa.

Organizacja, która chce korzystać ze sponsoringu jako źródła finansowania swojej działalności, powinna mieć w statucie zapis mówiący o tym, że źródłem jej majątku może też być sponsoring. Jeżeli zamierza świadczyć usługi sponsoringowe na rzecz innych, powinna zarejestrować działalność gospodarczą w tym zakresie.

Sponsoring jest usługą, która zasadniczo podlega opodatkowaniu VAT. To, czy sponsoring w danym przypadku można potraktować jako usługę reklamową, czy inną jest istotne dla celów opodatkowania VAT (inny będzie kod PKWiU i VAT). Pamiętajmy, że interpretacja przyjmująca, że sponsoring jest usługą inną niż reklama, a w związku z tym może być zwolniona z VAT, jest ryzykowna, ponieważ dominujący jest pogląd uznający sponsoring za rodzaj reklamy.

Przychody z tytułu umowy sponsoringu są dla organizacji przychodem w rozumieniu podatku dochodowego od osób prawnych. Będą one zwolnione z tego podatku, pod warunkiem że są przeznaczone na cele wskazane w art. 17 ust 1 pkt 4 ustawy o CIT.

6. DOTACJE

Dotacja jest to bezzwrotna pomoc finansowa, którą organizacja otrzymała od donatora, na jakiś cel zgodny z jej statutem. Dotacja najczęściej jest udzielona na zrealizowanie jakiegoś konkretnego działania (np. zorganizowanie letniego obozu dla dzieci). Może być też przeznaczona na wsparcie instytucjonalne organizacji, czyli np. na zakup sprzętu, szkolenia dla pracowników itp.

Dotacji mogą udzielać różne podmioty, organizacje, instytucje. Aby mogły to robić, ich statuty/inne akty wewnętrzne opisujące działalność lub jakieś przepisy prawa/umowy, muszą zawierać niezbędne zapisy umożliwiające im prowadzenie takiej działalności.

Kto może być naszym donatorem:

- administracja rządowa i samorządowa (urzędy miast, urzędy marszałkowskie itp.) - poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych ze środków publicznych;
- inne organizacje pozarządowe krajowe lub zagraniczne;
- Unia Europejska (poprzez różne instytucje wdrażające);
- podmioty niepubliczne (firmy, instytucje itp.).

Źródeł dotacji jest wiele, poniżej zostały przedstawione jedynie wybrane ze względu na swoją dostępność.

a. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Priorytety ważne dla przedsiębiorstw społecznych:

Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich

1. Poddziałanie 6.1.1. Zatrudnienie na regionalnym rynku pracy, gdzie finansowane są projekty skierowane m.in. do osób pozostających bez zatrud-

nienia. Dotacje przyznawane są na takie działania jak:

- identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia,
- organizacje warsztatów, szkoleń z zakresu aktywnych technik poszukiwania pracy,
- wsparcie programów psychologiczno-doradczych.

2. Poddziałanie 6.3. Aktywność zawodowa na obszarach wiejskich. W tym przypadku finansowane są projekty przyczyniające się do:

- aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich,
- poprawy ich zdolności do zatrudnienia,
- rozwoju usług aktywizacyjnych,
- rozwoju inicjatyw informacyjnych, szkoleniowych i doradczych.

Priorytet VII Promocja integracji społecznej

1. Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dotacje przyznawane są projektom, które obejmują m.in:

- staże, subsydiowane zatrudnienie, reintegracja zawodowa u pracodawcy, poradnictwo psychologiczne,
- nowe formy i metody wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz integracji zawodowej i społecznej.

2. Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej. Wsparcie finansowe dla utworzenia i funkcjonowania instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej, świadczących następujące usługi:

- usługi prawne, księgowo, marketingowe, doradztwo finansowe,
- doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej,

- rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju ekonomii społecznej,
- promocję ekonomii społecznej i zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.

b. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Na poziomie rządowym od 2009 do 2015 roku realizowany jest Program Operacyjny - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, finansowany w całości z krajowych środków budżetowych. Jednym z czterech istotnych priorytetów tego programu jest ekonomia społeczna.

Podmiotami uprawnionymi do składania wniosków są m.in. spółdzielnie socjalne, ale wyłącznie w zakresie działalności społecznie użytecznej w sferze zadań publicznych.

Ze środków PO FIO finansowane są jedynie działania mieszczące się w zakresie działalności statutowej nieodpłatnej i odpłatnej.

Tym samym, środki PO FIO nie mogą być przeznaczone na finansowanie działalności gospodarczej.

Projekty realizowane w ramach Priorytetu IV powinny w różnych formach promować ideę łączenia aktywności ekonomicznej (zawodowej) z aktywnością społeczną.

OBSZARY WSPARCIA:

1. Przedsiębiorczość społeczna i upowszechnianie idei partnerstwa trójsektorowego –

- szkoleniowo-doradcze wsparcie rozwoju różnych form przedsiębiorczości społecznej inicjowanej i prowadzonej przez organizacje pozarządowe,
- promowanie i upowszechnianie idei przedsiębiorczości społecznej oraz dobrych praktyk w tym obszarze,
- promowanie i upowszechnianie idei społecznego zaangażowania przedsiębiorców oraz współpracy organizacji pozarządowych, biz-

- nesu i administracji publicznej,
- promowania nowych form gospodarowania i tworzenia własnych miejsc pracy – spółdzielczość socjalna.

2. Wolontariat pracowniczy, rozumiany jako formy bezinteresownej i nieodpłatnej aktywności społeczno-zawodowej pracowników realizowane w oparciu o koncepcję społecznej odpowiedzialności biznesu we współpracy z organizacjami pozarządowymi – w szczególności inicjatywy łączące bezinteresowne działanie z kształtowaniem więzi społecznych opartych na zaufaniu i solidarności społecznej.

Wysokość dotacji:

Od 10 tys. zł do 300 tys. zł:

- 10 tys. – 150 tys. – wymagany wkład własny 10% (do 40 tys. może być rzeczowy)
- 150 tys. – 300 tys. – wymagany wkład własny 20%

7. WSPARCIE ZE STRONY SAMORZĄDU

a. Zlecenie realizacji zadań publicznych

Nowelizacja Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wprowadza szereg zmian, które umożliwiają zlecenie realizacji zadań publicznych przez samorządy przedsiębiorstwom społecznym.

Wprowadzone zmiany rozszerzają katalog podmiotów uprawnionych do prowadzenia działalności pożytku publicznego. Obok organizacji pozarządowych, kościelnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych oraz stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego, nowelizacja dopuszcza do prowadzenia działalności pożytku publicznego następujące podmioty:

- spółdzielnie socjalne,
- spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów o kulturze fizycznej, których celem nie jest osiągnięcie zysku, które przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych i nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Oznacza to, że również te w/w typy podmiotów będą mogły ubiegać się o środki na realizację zadania publicznego.

Zlecenie realizacji zadania publicznego odbywa się w trybie konkursowym. Podmioty uprawnione składają swoje oferty (wnioski konkursowe) w odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez samorząd. Ogłoszenia konkursowe są zamieszczane na stronie internetowej danego samorządu.

Przy rozpatrywaniu i ocenie ofert organ administracji państwowej ma obowiązek wziąć pod uwagę:

- proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których realizowane będzie zadanie publiczne;

- planowany udział środków własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego (z zastrzeżeniem, że czynnik ten jest brany pod uwagę jedynie w przypadku zlecenia realizacji zadań w formie wspierania);
- nie tylko wkład finansowy, ale także planowany przez organizację pozarządową wkład rzeczowy i osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków;
- analizę i ocenę realizacji wcześniej zleconych zadań publicznych (w przypadku organizacji pozarządowych lub podmiotów uprawnionych do prowadzenia działalności pożytku publicznego, które w latach poprzednich realizowały zlecone zadania publiczne), uwzględniając rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych na ten cel środków.

Organ samorządu może zlecić realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym z pominięciem trybu otwartego konkursu ofert. Zlecenie realizacji zadania może nastąpić po złożeniu wniosku przez te podmioty w sytuacji, w której organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego uzna za celową realizację zadania objętego złożonym wnioskiem.

Ustawa opisuje dokładnie procedurę trybu uproszczonego z pominięciem otwartego konkursu. Tryb ten jest możliwy do zastosowania pod warunkiem, iż wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza 10 tys. zł, a czas realizacji zadania nie jest dłuższy, niż 90 dni.

Ustawodawca ograniczył przy tym możliwości korzystania z tej procedury poprzez wprowadzenie ograniczenia (do 20 tys. złotych) łącznej kwoty środków finansowych, przekazanych przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego w tym trybie temu samemu podmiotowi w danym roku kalendarzowym.

Regranting

Nowelizacja wprowadza zapis, który w praktyce umożliwi stosowanie tzw. regrantingu.

Organizacje pozarządowe lub podmioty uprawnione do prowadzenia działalności pożytku publicznego, z którymi organ administracji publicznej zawarł umowę na realizację zadania publicznego, będą mogły zlecić wykonanie tego zadania wybranym (w sposób zapewniający jawność i uczciwą konkurencję) organizacjom pozarządowym lub podmiotom uprawnionym do prowadzenia działalności pożytku publicznego, niebędącym stronami umowy.

Umowa na wykonywanie inicjatywy lokalnej

Jest to zupełnie nowa forma współpracy, w ramach której mieszkańcy jednostki samorządu terytorialnego (przynajmniej dwie osoby fizyczne) bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych lub podmiotów uprawnionych do prowadzenia działalności pożytku publicznego, mogą złożyć wniosek do swojej jednostki samorządu o realizację zadania publicznego.

Ustawa precyzuje dokładnie, w jakim zakresie można wykonać inicjatywę lokalną. Musi ona dotyczyć jednej z wybranych sfer pożytku publicznego:

- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, w szczególności budowy, rozbudowy lub remontu dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego;
- działalności charytatywnej;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- promocji i organizacji wolontariatu;
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu;

- turystyki i krajoznawstwa;
- ochrony przyrody, w tym zieleni w miastach i wsiach;
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego.

b. Udzielanie pożyczek przez samorządy

Znowelizowana Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mówi o możliwości udzielania przez jednostki samorządu terytorialnego pożyczek, gwarancji, poręczeń organizacjom pozarządowym oraz podmiotom uprawnionym do prowadzenia działalności pożytku publicznego, na realizację zadań w sferze pożytku publicznego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Zapis ten wprowadzono przede wszystkim w celu rozwiania istniejących wątpliwości interpretacyjnych dotyczących możliwości udzielania przez samorząd organizacjom pozarządowym pożyczek, gwarancji, poręczeń. W Polsce niektóre samorządy same podjęły już tego typu działania. I to nie tylko w zakresie udzielania pożyczek organizacjom pozarządowym, ale również finansowania wkładów własnych.

Systemy pożyczkowe oraz finansowanie wkładów własnych organizacji pozarządowych wprowadziły na swoim terenie samorządy w Cieszynie, Elblągu, Jastrzębiu Zdroju oraz Skarżysku-Kamiennym.

Przykład: Cieszyn

Miasto Cieszyn udzieliło pierwszych pożyczek organizacjom pozarządowym w 2005 roku. Wtedy akcja pożyczkowa objęła zaledwie kilka organizacji i nie wymagała uchwalenia osobnego regulaminu. Z roku na rok rosła jednak liczba NGO wnioskujących o pożyczkę. Dlatego zaczęto się zastanawiać nad opracowaniem przejrzystego mechanizmu udzielania takiego wsparcia. Miasto zdecydowa-

to się więc na skonstruowanie regulaminu, który określałby ścieżkę postępowania dla organizacji zainteresowanych wzięciem pożyczki. Systemowa regulacja realizowanych dotychczas praktyk była potrzebna przede wszystkim ze względu na konieczność planowania odpowiednich środków w budżecie miasta. W związku z tym szczególnie istotne stało się też komunikowanie przez organizację potencjalnej wielkości zapotrzebowania na środki w „funduszu pożyczkowym”.

Regulamin udzielania pożyczek organizacjom pozarządowym oraz instytucjom będących organizatorami działań współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz z innych środków pomocowych o charakterze refundacji uchwalono w roku 2007. W budżecie miasta przewidziano na ten cel 1 000 000 zł. Wysokość pożyczki, której wysokość nie może przekraczać wartości środków przyznanych przez donatora na realizację projektu i jest udzielana na pisemny wniosek organizacji bądź instytucji, których działania obejmują teren gminy Cieszyn. Udzielane pożyczki są nieoprocentowane. Okres, na jaki udziela się pożyczki, nie może wykraczać poza dany rok budżetowy. Pożyczkę należy każdorazowo zwrócić przed 31 grudnia danego roku. W momencie otrzymania refundacji, pożyczkę należy spłacić jeszcze przed ustalonym terminem spłaty. Udzielana pożyczka jest zabezpieczana w taki sposób, że organizacja składa weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową.

B. Zewnętrzne źródła finansowania działalności przedsiębiorczej

WPROWADZENIE

Podstawowym czynnikiem hamującym rozwój przedsiębiorczości społecznej jest niewielka dostępność źródeł finansowania działalności gospodarczej przez organizacje społeczne i spółdzielnie socjalne. W praktyce nie da się rozpocząć działalności gospodarczej bez nakładów finansowych. Potrzebne są one na zakup urządzeń, maszyn, środków transportu, wynajem, remont i wyposażenie lokalu, wynagrodzenia dla pracowników (w fazie, kiedy przychody z działalności są zbyt niskie, żeby pokryć wszystkie koszty), zakup towaru itp.

Środki kierowane do podmiotów społecznych są w zdecydowanej większości przeznaczone wyłącznie na realizację celów społecznych. Z kolei te kierowane do przedsiębiorstw komercyjnych, z reguły nie są dostępne dla przedsiębiorstw społecznych. Poniżej zostały w miarę szczegółowo opisane nieliczne źródła finansowania działalności gospodarczej przez przedsiębiorstwa społeczne.

1. ŚRODKI Z FUNDUSZU PRACY NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W FORMIE SPÓŁDZIELNI SOCJALNEJ

Środki na rozpoczęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej można otrzymać z Funduszu Pracy.

WAŻNE!!!

O środki należy wnioskować zanim zarejestruje się spółdzielnię socjalną!

A. ZASADY

1. Trzeba być zarejestrowanym jako osoba bezrobotna w Powiatowym Urzędzie Pracy.
2. Do PUP należy złożyć wniosek. Odpowiedni

formularz jest dostępny na stronie internetowej i w siedzibie PUP.

Uwaga! W każdym PUP może obowiązywać inny wzór wniosku – trzeba zgłosić się do swojego PUP.

3. Można złożyć wspólny wniosek razem z pozostałymi osobami, z którymi chce się założyć spółdzielnię.
4. We wniosku należy podać następujące informacje:
 - a. O jaką kwotę środków się staramy;
 - b. Jaki rodzaj działalności gospodarczej chcemy prowadzić – trzeba podać nazwę i symbol określony wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD);
 - c. Kalkulację kosztów związanych z podjęciem działalności, jakie zostaną poniesione w okresie od dnia zawarcia umowy do 30 dnia od dnia podjęcia działalności gospodarczej oraz źródła ich finansowania,

Przykład:

Umowę z PUP podpisałeś 01 czerwca 2009. Działalność gospodarczą uruchomiłeś 01 września 2009. Musisz podać kalkulację kosztów poniesionych w okresie od 01 czerwca 2009 do 30 września 2009.

- d. Czy i co zostało zrobione do tej pory na rzecz rozpoczęcia działalności, w szczególności: czy został pozyskany lokal (gdzie, od kogo, na jakich warunkach), czy uzyskano niezbędne pozwolenia (jakie), czy kandydaci na spółdzielców odbyli szkolenia związane z planowaną działalnością;
- e. Szczegółową specyfikację planowanych wydatków z podziałem na kategorie, w tym m.in.:
 - na zakup środków trwałych, materiałów, towarów,
 - remont i adaptację lokalu,

- opłatę wpisowego lub wkładu do spółdzielni socjalnej
- Trzeba określić kiedy planuje się poniesienie poszczególnych wydatków (harmonogram wydatków);
- f. Formę zabezpieczenia zwrotu środków (wraz z odsetkami), gdyby zaszedł przypadek:
 - wykorzystania otrzymanych środków niezgodnie z przeznaczeniem,
 - prowadzenia przez spółdzielnię działalności gospodarczej krócej niż 12 miesięcy
 - bycia członkiem spółdzielni socjalnej przez okres krótszy niż 12 miesięcy
 - naruszenia innych warunków umowy
- Formami zabezpieczenia mogą być m.in.:
- poręczenie cywilne,
 - blokada rachunku bankowego,
 - weksel z poręczeniem wekslowym,
 - gwarancja bankowa¹⁾;
- g. Przewidywane efekty ekonomiczne prowadzenia działalności gospodarczej.

B. WARUNKI PRYZNAWANIA ŚRODKÓW

1. Wniosek zostanie uwzględniony przez PUP, jeżeli wnioskodawca spełnia następujące warunki:
- a) W okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji:
 - odpowiedniego zatrudnienia,
 - innej pracy zarobkowej,
 - szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego,
 - wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych lub robót publicznych;
 - b) Nie otrzymał w okresie 5 lat poprzedzających złożenie wniosku
 - pożyczki z Funduszu Pracy lub

- środków z innych funduszy publicznych na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej;
- c) Spełnia warunki do uzyskania pomocy de minimis;
 - d) Spółdzielnia socjalna, do której ma zamiar przystąpić, nie zalega z opłacaniem w terminie składek i innych danin publicznych oraz nie posiada nieuregulowanych w terminie zobowiązań cywilnoprawnych;
 - e) Nie prowadził i nie miał zarejestrowanej działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku;
 - f) Nie był w okresie 2 lat przed złożeniem wniosku skazany za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, w rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny;
 - g) Złożył wniosek kompletny i prawidłowo sporządzony łącznie z dokumentami niezbędnymi do jego oceny określonymi w dalszej części Przewodnika.

2. Na co nie można przeznaczyć środków:

- działalność gospodarczą prowadzoną w formie spółek osobowych i handlowych;
- działalność gospodarczą prowadzoną wyłącznie poza granicami kraju;
- działalność eksportową,
- działalność prowadzoną w sektorze przemysłu węglowego,
- działalność uwarunkowaną pierwszeństwem korzystania z towarów krajowych w stosunku do towarów sprowadzonych z zagranicy,
- działalność, w której wysokość środków jest ustalana na podstawie ceny lub ilości produktów nabytych lub wprowadzanych do obrotu
- działalność, w której zachodzi obowiązek dzielenia się środkami pomocy z producentami surowców;
- handel obwoźny;
- prowadzenie biura kredytowego, pożyczkowego, punktu kasowego (opłat) bez współpracy z bankiem, SKOK lub Poczta Polska;

- prowadzenie lombardu;
 - prowadzenie salonu gier hazardowych oraz firm typu agencji towarzystkich itp.;
 - usługi wróżbiarskie i ezoteryczne;
 - prowadzenie działalności gospodarczej tożsamej z działalnością gospodarczą współmałżonka;
 - prowadzenie w tej samej lokalizacji działalności gospodarczej o takim profilu, jak działalność gospodarcza prowadzona przez inny podmiot w tym samym miejscu.
- 3) Środki na podjęcie działalności mogą być przeznaczone na utworzenie firmy, której siedziba i miejsce stałego wykonywania działalności będzie znajdować się na terenie powiatu właściwego dla danego PUP.
 - 4) Środki na podjęcie działalności mogą być przyznane na taką samą działalność gospodarczą prowadzoną wcześniej przez osobę bezrobotną tylko w wyjątkowych sytuacjach, kiedy poprzednia działalność została zakończona z przyczyn losowych i od jej zakończenia minął okres co najmniej 24 m-cy.
 - 5) Środki na podjęcie działalności nie są przyznawane na przejęcie działalności gospodarczej od innego podmiotu. Przez przejęcie rozumie się sytuację, w której nastąpi jednoczesne odkupienie środków trwałych i obrotowych od podmiotu, o którym mowa powyżej oraz prowadzenie działalności o tym samym profilu i w tym samym miejscu.

C. PROCEDURA SKŁADANIA WNIOSKÓW

Prawidłowo i kompletnie wypełniony wniosek należy złożyć w Powiatowym Urzędzie Pracy wraz z następującymi załącznikami:

- 1) plan przedsięwzięcia, w którym zostaną opisane przewidywane efekty ekonomiczne planowanej działalności gospodarczej;
- 2) dokument potwierdzający formę użytkowania lokalu - oryginały do wglądu i kserokopie:

- lokal własny – dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu (wypis z księgi wieczystej, przydział lub inny dokument potwierdzający prawo do lokalu),
 - lokal wynajęty – wstępna umowa najmu, dzierżawy, użyczenia (na okres dłuższy niż 12 miesięcy od planowanej daty rozpoczęcia działalności) lub oświadczenie podmiotu, od którego będzie wynajmowany lokal o możliwości wynajmu najpóźniej z dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej;
- 3) dokumenty potwierdzające kwalifikacje zawodowe wnioskodawcy do prowadzenia działalności gospodarczej w wybranym profilu (certyfikaty, świadectwa szkolne, dyplomy, zaświadczenia, świadectwa pracy, umowy zlecenia, umowy o dzieło, listy referencyjne) - oryginały do wglądu i kserokopie;
 - 4) deklaracje współpracy lub listy intencyjne dotyczące planowanej działalności - oryginały;
 - 5) dokumenty potwierdzające uzyskanie niezbędnych pozwoleń do prowadzenia planowanej działalności gospodarczej, w przypadku kiedy wymagają tego przepisy prawa - oryginały do wglądu i kserokopie;
 - 6) wypełnione formularze: „Informacja na temat sytuacji majątkowej i zobowiązań Wnioskodawcy/Poręczyciela”;
 - 7) dokumenty dotyczące zabezpieczenia zwrotu wnioskowanych środków (ich rodzaj jest określany zależnie od rodzaju składanego zabezpieczenia) – oryginały;
 - 8) kserokopie dokumentów tożsamości wnioskodawcy i poręczycieli;
 - 9) dokument potwierdzający rozdzielność majątkową wnioskodawcy lub poręczyciela, sentencja wyroku sądowego o rozwodzie wnioskodawcy lub poręczyciela, akt zgonu współmałżonka wnioskodawcy lub poręczyciela – oryginały do wglądu i kserokopie;
 - 10) umowa rachunku bankowego Wnioskodawcy wskazanego we wniosku lub zaświadczenie o numerze rachunku wydane przez bank - ory-

¹⁾ Każda z tych form zabezpieczenia zostanie opisana w dalszej części Przewodnika

- ginał do wglądu i kserokopia;
- 11) inne dokumenty wskazane przez Urząd w zależności od rodzaju planowanej działalności;
- 12) oświadczenie o:
 - korzystaniu lub niekorzystaniu, w okresie 5 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku, ze środków Funduszu Pracy lub innych funduszy publicznych na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,
 - wysokości uzyskanej pomocy de minimis w okresie ostatnich 3 lat przed złożeniem wniosku,
 - nieprowadzeniu działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku, co oznacza nie posiadanie w tym okresie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej,
 - wykorzystaniu przyznanych środków zgodnie z przeznaczeniem,
 - niepodejmowaniu zatrudnienia w okresie 12 miesięcy po dniu rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej (nie dotyczy osób podejmujących działalność w ramach spółdzielni socjalnej),
 - rezygnacji z możliwości zawieszenia działalności gospodarczej w trakcie trwania umowy (nie dotyczy osób podejmujących działalność w ramach spółdzielni socjalnej),
 - niekaralności w okresie 2 lat przed dniem złożenia wniosku za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, w rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny,
 - niezłożeniu wniosku o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej lub wniosku o przystąpieniu do spółdzielni socjalnej do innego starosty,
- 13) bezrobotny zamierzający przystąpić do istniejącej spółdzielni socjalnej dołącza także do wniosku pisemną informację tej spółdzielni o:
 - przyjęciu bezrobotnego do spółdzielni socjalnej jako członka, po wniesieniu wpłaty w wysokości określonej w informacji oraz spełnieniu innych warunków określonych w tej informacji,

- niezaleganiu przez spółdzielnię socjalną w dniu wydania informacji z opłacaniem w terminie składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, innych danin publicznych oraz nieposiadaniu nieuregulowanych w terminie zobowiązań cywilnoprawnych.

Komunikat z podanym terminem przyjmowania wniosków jest zamieszczany w gablotach informacyjnych PUP oraz na jego stronie internetowej.

UWAGA: warto złożyć wniosek osobiście, gdyż stwarza to możliwość sprawdzenia jego poprawności i uzupełnienia.

Samo złożenie wniosku nie gwarantuje przyznania dotacji. Zależy to od puli środków, jaką posiada PUP na tę formę wsparcia, a także od szans powodzenia przedsięwzięcia opisanego we wniosku.

Wniosek jest sprawdzany pod kątem formalnym i merytorycznym. W trakcie procedury Urząd może przeprowadzić wizytację wstępną w miejscu, w którym ma być prowadzona działalność gospodarcza.

Przy ocenie merytorycznej uwzględniane są następujące kryteria:

- 1) pozostawanie wnioskodawcy w grupie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a w szczególności w grupie:
 - bezrobotnych do 25 roku życia,
 - długotrwale bezrobotnych,
 - bezrobotnych powyżej 50 roku życia;
- 2) okres pozostawania w rejestrze osób bezrobotnych;
- 3) aktualna sytuacja na rynku pracy;
- 4) celowość i zasadność przeznaczenia wnioskowanych środków ze względu na rodzaj planowanej działalności;
- 5) przygotowanie zawodowe wnioskodawcy do

- prowadzenia wybranego rodzaju działalności
 - udokumentowane kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie zawodowe;
- 6) działania podjęte na rzecz planowanej działalności;
- 7) wysokość i rodzaj posiadanych przez wnioskodawcę środków własnych;
- 8) zapotrzebowanie na dany rodzaj działalności na planowanym obszarze działania;
- 9) poprawność merytoryczna oraz realność przedstawionego planu przedsięwzięcia;
- 10) efektywność ekonomiczna planowanego przedsięwzięcia, jej realność i sposób uzasadnienia w planie przedsięwzięcia;
- 11) perspektywy rozwoju tworzonej firmy na tle konkurencji;
- 12) możliwość prowadzenia działalności w sposób ciągły przez okres minimum 12 miesięcy;
- 13) ocena proponowanego zabezpieczenia - rodzaj przyjmowanego przez Urząd zabezpieczenia zależy od stopnia ryzyka podejmowanej działalności oraz wiarygodności składanych zabezpieczeń;
- 14) wyniki wizytacji wstępnej;
- 15) postanowienia niniejszych zasad.

Zabezpieczenie zwrotu środków na podjęcie działalności gospodarczej

Wnioskodawca jest obowiązany złożyć zabezpieczenie zwrotu środków na podjęcie działalności gospodarczej wraz z ustawowymi odsetkami, na wypadek ich wykorzystania niezgodnego z przeznaczeniem, prowadzenia działalności gospodarczej lub bycia członkiem spółdzielni socjalnej przez okres krótszy niż 12 miesięcy albo naruszenia innych warunków umowy.

Dokumenty dotyczące zabezpieczenia są składane razem z wnioskiem o przyznanie środków na podjęcie działalności.

Poręczenie jako zabezpieczenie powinno być dokonane przez co najmniej 2 osoby, których stałe miesięczne dochody brutto wynoszą (każdego poręczyciela) nie mniej niż 1700 zł lub 3 osoby,

których stałe miesięczne dochody brutto wynoszą (każdego poręczyciela) nie mniej niż 1500 zł.

Poręczycielem nie może być:

- współmałżonek wnioskodawcy pozostający z nim we wspólnocie majątkowej,
- współmałżonek poręczyciela pozostający z nim we wspólnocie majątkowej,
- osoba będąca dłużnikiem Funduszu Pracy i jej współmałżonek pozostający z nią we wspólnocie majątkowej
- osoba, która jest w trakcie umowy poręczenia w związku z realizacją innej umowy o przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Poręczyciele w dniu zawarcia umowy o przyznaniu bezrobotnemu środków na podjęcie działalności zobowiązani są do podpisania umowy poręczenia - osobiście w siedzibie Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu i w obecności upoważnionego pracownika Urzędu lub notarialnie.

Warunkiem zawarcia przedmiotowej umowy jest również zgoda współmałżonka wnioskodawcy pozostającego z nim we wspólnocie majątkowej oraz współmałżonka poręczyciela pozostającego z nim we wspólnocie majątkowej wyrażona podpisem złożonym osobiście w siedzibie Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu i w obecności upoważnionego pracownika Urzędu w dniu podpisania umowy o przyznanie przedmiotowych środków lub podpisem poświadczonym notarialnie.

Koszty związane z zabezpieczeniem zwrotu przedmiotowych środków, w tym także z usunięciem tego zabezpieczenia po wygaśnięciu umowy, ponosi wnioskodawca.

Kurs prowadzenia własnej działalności gospodarczej

Osoba, której wniosek został oceniony pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym jest kierowana przez Urząd na kurs dotyczący prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Celem kursu jest zapoznanie jego uczestników

z obowiązującymi przepisami prawa dotyczącymi prowadzenia działalności gospodarczej, zasadami rozliczeń obrotu gospodarczego oraz praktyczne wdrożenie do założenia i prowadzenia własnej firmy.

Warunkiem przyznania przez Urząd środków na podjęcie działalności jest uzyskanie pozytywnej oceny formalnej i merytorycznej oraz ukończenie z wynikiem pozytywnym kursu.

O uwzględnieniu lub odmowie uwzględnienia wniosku Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu powiadamia bezrobotnego w formie pisemnej w terminie 30 dni od dnia złożenia kompletnego i prawidłowo sporządzonego wniosku wraz z innymi niezbędnymi do jego rozpatrzenia dokumentami. Za datę złożenia wniosku w Urzędzie przyjmuje się datę złożenia pełnego kompletu dokumentów. W przypadku niemożności rozpatrzenia wniosku w tym terminie (np.: konieczność uzupełnienia wniosku lub inne) Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu powiadomi wnioskodawcę o przyczynie zwłoki i wskaże nowy termin rozpatrzenia.

Wysokość przyznanych bezrobotnemu środków na podjęcie działalności

W przypadku, gdy działalność jest podejmowana na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych wysokość przyznanych środków nie może przekraczać 4-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka założyciela spółdzielni oraz 3-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego do spółdzielni po jej założeniu.

Pod pojęciem „przeciętne wynagrodzenie” rozumie się przeciętne wynagrodzenie w poprzednim kwartale, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Wysokość przeciętnego wynagrodzenia jest przyjmowana na dzień zawarcia z bezrobotnym umowy o przyznaniu jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Fundusz Pracy – zwrot składek

W stosunku do osób zatrudnionych w spółdzielni część wynagrodzenia odpowiadająca składce należnej od zatrudnionego na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe oraz część kosztów osobowych pracodawcy odpowiadająca składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe za zatrudnionego, na podstawie umowy zawartej między starostą właściwym dla siedziby spółdzielni a spółdzielnią może podlegać finansowaniu ze środków Funduszu Pracy w pełnej wysokości przez okres

- 24 miesiący od dnia zatrudnienia oraz
- w połowie wysokości przez kolejne 12 miesięcy, do wysokości odpowiadającej miesięcznie wysokości składki, której podstawą wymiaru jest kwota minimalnego wynagrodzenia,
- zwrotu opłaconych składek dokonuje starosta, w okresach kwartalnych na podstawie udokumentowanego wniosku spółdzielni, w terminie 30 dni od dnia jego złożenia,
- na podstawie udokumentowanego wniosku spółdzielni starosta może przekazać co miesiąc zaliczkę na opłacanie składek.

2. PFRON

Od 2007 roku osoby niepełnosprawne zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako osoby bezrobotne albo poszukujące pracy mogą otrzymać z Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki na:

- wniesienie po raz pierwszy wkładu do spółdzielni socjalnej,
- ponowne podjęcie działalności, o której mowa wyżej lub ponowne wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, jeżeli zgodnie z oświadczeniem wnioskodawcy upłynęło co najmniej 12 miesięcy od zaprzestania prowadzenia tej działalności lub od członkostwa w spółdzielni socjalnej.

Pomoc, o której mowa wyżej, jest przyznawana przez Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w ramach udzielonego upoważnienia Starosty i limitu środków przeznaczonych na jej finansowanie. Przyznanie środków następuje na podstawie umowy pisemnej zawartej pomiędzy Dyrektorem Urzędu a wnioskodawcą.

Wysokość przyznanych wnioskodawcy środków nie może przekraczać 15-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Wysokość przeciętnego wynagrodzenia jest przyjmowana na dzień zawarcia umowy z wnioskodawcą. Pod pojęciem „przeciętne wynagrodzenie” rozumie się przeciętne wynagrodzenie w poprzednim kwartale, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Przyznane wnioskodawcy środki na podjęcie działalności stanowią kwotę brutto kosztów i wydatków.

Środki na podjęcie działalności przyznawane są na wniosek wnioskodawcy. Warunki, procedura składania wniosku i jego zawartość są analogiczne do warunków, procedury i zawartości opisanej w poprzednim punkcie. Poniżej zostaną wymienio-

ne dodatkowe warunki, dotyczące osób niepełnosprawnych.

Wnioskodawca nie posiada zaległości w zobowiązaniach wobec PFRON.

Załącznikiem do wniosku jest:

- a. aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności - oryginał do wglądu i kserokopia,
- b. oświadczenie o korzystaniu lub niekorzystaniu ze środków PFRON lub z innych środków publicznych na podjęcie działalności,
- c. oświadczenie o nieposiadaniu zaległości w zobowiązaniach wobec PFRON.

O pozytywnym rozpatrzeniu wniosku decyduje m.in. wysokość posiadanych w danym roku przez Urząd środków z PFRON.

Przy zabezpieczeniu w formie poręczenia:

- 1) przy środkach w wysokości nie przekraczającej 6-krotności wysokości przeciętnego wynagrodzenia powinno być ono dokonane przez co najmniej 2 osoby, których stałe miesięczne dochody brutto wynoszą (każdego poręczyciela) nie mniej niż 1700,00 zł lub przez 3 osoby, których stałe miesięczne dochody brutto wynoszą (każdego poręczyciela) nie mniej niż 1500,00 zł.
- 2) Przy wysokości środków od 6-krotności do 12-krotności wysokości przeciętnego wynagrodzenia, poręczenie powinno być dokonane przez co najmniej 2 osoby, których stałe miesięczne dochody brutto wynoszą (każdego poręczyciela) nie mniej niż 2200,00 zł lub przez 3 osoby, których stałe miesięczne dochody brutto wynoszą (każdego poręczyciela) nie mniej niż 1800,00 zł.
- 3) Przy wysokości środków od 12-krotności do 15-krotności wysokości przeciętnego wynagrodzenia, zabezpieczenie stanowi poręczenie co najmniej 3 osób, których stałe miesięczne dochody brutto wynoszą (każdego poręczyciela) nie mniej niż 3200 zł, połączone z zabezpieczeniem ustanowionym w innej formie wskazanej

przez Urząd (np.: weksel z poręczeniem wekslowym, gwarancja bankowa, blokada środków na rachunku bankowym).

Działalność, na którą wnioskodawca otrzymał środki z Funduszu, musi być prowadzona przez niego w sposób nieprzerwany (ciągły), tj. bez zgłaszania przerw przez co najmniej 24 miesiące od dnia jej rozpoczęcia pod rygorem wypowiedzenia umowy.

3. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

I. Priorytet I, poddziałanie 1.19, w którym jedynym z partnerów jest Fundacja Barka.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej realizuje 5-letni projekt systemowy pt. „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej w Polsce” (PO KL 1.19). W projekcie uczestniczy 7 partnerów społecznych. W ramach projektu prowadzone będą działania dotyczące budowania świadomości społecznej w obszarze ekonomii społecznej, kształcenia kadr ekonomii społecznej, wsparcia tworzenia podmiotów integracji i ekonomii społecznej oraz budowania modeli partnerstw lokalnych.

Jednym z działań projektowych jest fundusz grantowy dla podmiotów ekonomii społecznej. Partnerem odpowiedzialnym za jego realizację jest Fundacja Fundusz Współpracy. Obecnie trwa ustalanie zasad udzielania grantów. Według wstępnej koncepcji fundusz miałby działać bardzo szeroko. O granty mogłyby starać się zarówno nowotworzone podmioty (np. grupy inicjatywne spółdzielni socjalnych), jak i te już istniejące i działające. Obok spółdzielni socjalnych o wsparcie finansowe będą mogły występować inne podmioty, np. organizacje prowadzące działalność gospodarczą.

Szczegółowe informacje na ten temat powinny ukazać się na stronach internetowych partnerów projektu, w tym Fundacji Barka, w pierwszej połowie 2011r.

II. Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.

Ważne dla nowopowstałych spółdzielni.

Projekty realizowane w ramach poddziałania 7.2.2 powinny przyczynić się do wzmocnienia podmiotów ekonomii społecznej oraz budowania otoczenia sprzyjającego ich rozwojowi.

Do ubiegania się o dofinansowanie projektu uprawnione są wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów). Jednak podmioty ubiegające się o dofinansowanie muszą działać w zakresie tematyki, w ramach której realizowany jest projekt.

Pomoc dla nowopowstałych spółdzielni socjalnych jest udzielana w następujących formach:

1. Wsparcie dla osób fizycznych zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej poprzez zastosowanie w ramach projektu co najmniej dwóch z następujących instrumentów:
 - a) doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia spółdzielni socjalnej,
 - b) przyznanie środków finansowych na założenie i/lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej – o ile wszyscy członkowie są osobami, które rozpoczęły prowadzenie działalności lub przystąpiły do spółdzielni socjalnej w wyniku uczestnictwa w projekcie, do wysokości 20 tys. na osobę (członka),
 - c) wsparcie pomostowe udzielane w okresie do 6 / do 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego, obejmujące finansowe wsparcie pomostowe wypłacane miesięcznie w kwocie do wysokości minimalnego wynagrodzenia obowiązującego na dzień wypłacenia środków finansowych na założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej połączone z doradztwem oraz pomocą w efektywnym wykorzystaniu przyznanych środków - wyłącznie dla osób, które rozpoczęły działalność lub przystąpiły do spółdzielni w ramach danego projektu (Podstawowe wsparcie pomostowe przyznawane jest na wniosek uczestnika projektu składany do beneficjenta oraz wypłacane przez okres

do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego. W uzasadnionych przypadkach oraz na wniosek uczestnika projektu składany do beneficjenta dopuszczalne jest przedłużenie wypłaty wsparcia pomostowego do 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego. Beneficjent może w uzasadnionych przypadkach wyrazić zgodę na pokrycie wydatków ponoszonych przez uczestnika projektu w okresie od dnia rejestracji działalności do dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego).

2. Wsparcie dla osób prawnych wymienionych w art. 4 ust. 2 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych poprzez zastosowanie w ramach projektu co najmniej dwóch z poniższych instrumentów:

a) doradztwo (indywidualne i grupowe) dla kadr oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia spółdzielni socjalnej,

b) przyznanie środków finansowych na założenie i/lub przystąpienie osoby fizycznej do spółdzielni socjalnej do wysokości 20 tys. zł na każdą osobę fizyczną przystępującą i/lub nowozatrudnioną w spółdzielni socjalnej zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy o spółdzielniach socjalnych – wyłącznie dla osób, które uczestniczyły w projekcie,

c) wsparcie pomostowe w okresie do 6 / do 12 miesięcy od momentu przystąpienia i/lub zatrudnienia w spółdzielni socjalnej każdej z osób zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy o spółdzielniach socjalnych, obejmujące finansowe wsparcie pomostowe wypłacane miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia obowiązującego na dzień zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego, (na każdą z osób zatrudnionych w spółdzielni zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy o spółdzielniach socjalnych), połączone z doradztwem - wyłącznie dla osób, które rozpoczęły działalność lub przystąpiły do spółdzielni w ramach danego projektu (Podstawowe wsparcie pomostowe przyznawa-

ne jest na wniosek uczestnika projektu składany do beneficjenta oraz wypłacane przez okres do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego. W uzasadnionych przypadkach oraz na wniosek uczestnika projektu składany do beneficjenta dopuszczalne jest przedłużenie wypłaty wsparcia pomostowego do 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego. Beneficjent może w uzasadnionych przypadkach wyrazić zgodę na pokrycie wydatków ponoszonych przez uczestnika projektu w okresie od dnia rejestracji działalności do dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego),

Uczestnik projektu, który otrzymał środki finansowe na założenie i/lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej ma obowiązek dokonać zwrotu otrzymanych środków wraz z należnymi odsetkami, jeżeli prowadził działalność gospodarczą lub był członkiem spółdzielni socjalnej przez okres krótszy niż 12 miesięcy, w tym zwłaszcza dotyczące przeznaczenia przyznanego środków.

Konkurs w ramach poddziałania 7.2.2 w opisanej powyżej formie został po raz pierwszy ogłoszony w województwie wielkopolskim w drugiej połowie 2010 r. Pierwsze projekty będą realizowane od 2011r. Osoby zainteresowane udziałem w projekcie powinny śledzić stronę internetową WUP (www.efs.wup.poznan.pl), na której ogłaszane są wyniki konkursów i listy projektów, które otrzymają dofinansowanie.

4. OŚRODKI WSPARCIA SPÓŁDZIELCZOŚCI SOCJALNEJ

OWSS-y są tworzone w ramach programu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej”. Celem programu jest zapewnienie systemu doradco - finansowego dla nowo tworzonych oraz funkcjonujących spółdzielni socjalnych.

Wybór podmiotów prowadzących OWSS następuje na drodze konkursu otwartego, który jest ogłaszany corocznie w marcu.

OWSS-y mogą być prowadzone przez:

- jednostki samorządu terytorialnego, w tym: urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej;
- organizacje pozarządowe;
- związki spółdzielcze.

Projektodawcy winni wykazać się minimum 2 letnim okresem doświadczeń w zakresie problematyki spółdzielczości socjalnej, wspierania jej rozwoju w kraju lub regionie.

W 2009r. funkcjonowało 10 OWSS-ów, obejmujących swoimi działaniami wszystkie województwa. Każdy z OWSS-ów otrzymał dotację w wysokości kilkudziesięciu tysięcy zł.

Podstawowym zadaniem OWSS jest doradztwo oraz udzielanie wsparcia finansowego spółdzielniom socjalnym przeznaczanego na:

- poręczenia – w przypadku wspierania osób bezrobotnych zamierzających utworzyć spółdzielnię socjalną i ubiegających o środki na ten cel z Funduszu Pracy,
- pożyczki – na opłatę składek ubezpieczeniowych spółdzielców, którym Fundusz Pracy będzie je refundował na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. 94, poz. 651),
- pożyczki – na zakup materiałów i narzędzi niezbędnych do wykonania udzielonego zamówienia publicznego lub wykonania powierzonej realizacji

zadania publicznego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn zm.),

- pożyczki - na wadium składane podczas uczestnictwa w przetargu oraz na wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy, o których mowa w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 19, poz. 177, z późn. zm.),
- granty dla działających spółdzielni socjalnych, które podejmą proces restrukturyzacji profilu swojej działalności oraz dla nowo powstałych.

Środki muszą być wydatkowane do końca roku, w którym odbył się konkurs.

Ograniczenia:

- Mały kapitał – kilkadziesiąt tysięcy zł., co skutkuje małymi dotacjami i pożyczkami dla niewielkiej liczby przedsiębiorstw;
- Krótki okres funkcjonowania: od maja do grudnia danego roku, co prowadzi do trudności w przydadku pożyczek i poręczeń.

5. BANKI

Większość polskich banków nie posiada specjalnie dedykowanej dla podmiotów gospodarki społecznej oferty produktowej. Portale NGO.pl i Bankier.pl postanowiły sprawdzić jak w tym zakresie wygląda oferta polskich banków. Spośród 22 instytucji poddanych badaniu tylko dziesięć banków udzieliło odpowiedzi na opracowaną w tym celu ankietę, natomiast nieliczne przedstawiły konkretne propozycje dedykowane dla tego segmentu. Na tym tle wyróżniają się PKO Bank Polski i Bank Inicjatyw Społeczno - Ekonomicznych. Oba banki posiadają szeroko rozbudowaną ofertę przeznaczoną specjalnie dla fundacji i stowarzyszeń. Większość banków proponuje organizacjom pozarządowym te same pakiety usług co małym i średnim przedsiębiorstwom (MSP). Co prawda banki deklarują, że instytucje funkcjonujące w trzecim sektorze mogą liczyć na upusty i atrakcyjne oferty, jednak tylko nieliczne potrafią przedstawić konkretną propozycję. Negocjacji podlegają zazwyczaj jedynie opłaty pobierane za prowadzenie rachunku, a nie za konkretne operacje (np. przelewy).

Bank DnB NORD (następca BISE)

Misją Banku DnB NORD jest świadczenie wysokiej jakości usług finansowych i doradczych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości i inicjatyw lokalnych wspierających rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Klienci Banku to przede wszystkim małe i średnie przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego, fundacje i stowarzyszenia, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz klienci indywidualni. Bank jest bankowym partnerem wielu fundacji i stowarzyszeń. Tworząc rozwiązania i instrumenty dostosowane do ich potrzeb, niezbędne do realizacji ich programów i osiągnięcia celów statutowych, korzysta z doświadczeń własnych oraz francuskiego akcjonariusza – banku Crédit Coopératif, który od ponad 70 lat działa we Francji w dziedzinie ekonomii społecznej.

Oferta dla fundacji i stowarzyszeń:

- Kredyt inwestycyjny, przeznaczony na uzupełniające finansowanie przedsięwzięć mających na celu odtworzenie, modernizację lub zwiększenie majątku trwałego;
- Kredyt europejski, przeznaczony jest na kompletarne finansowanie przedsięwzięć objętych unijnymi dotacjami inwestycyjnymi;
- Kredyt krótkoterminowy odnawialny w rachunku bieżącym;
- Kredyt obrotowy z terminarzem spłat w rachunku kredytowym;
- Gwarancje bankowe udzielane jako zabezpieczenie realizacji podpisanych umów i kontraktów handlowych.

Opis wybranych produktów

Kredyt inwestycyjny

Możliwość kredytowania nawet do 10 lat. Terminarz spłat jest dostosowany do rodzaju realizowanej inwestycji. Istnieje możliwość odroczenia spłaty rat kapitałowych do 24 miesięcy i spłaty odsetek do 6 miesięcy, licząc od daty uruchomienia kredytu. Kredyt może być spłacany w ratach: miesięcznych, kwartalnych lub półrocznych.

- kredyt może być zaciągnięty w złotych lub w walutach wymiennych. Kredyty walutowe mogą być denominowane do złotego lub w szczególnych przypadkach wypłacane w walucie
- możliwość udzielenia kredytu do 75% ogólnej sumy nakładów realizowanej inwestycji, a w przypadku przedsięwzięć nowo uruchamianych do 50%
- kredyt inwestycyjny w DnB NORD to dogodna forma finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych oraz indywidualnie negocjowane warunki udzielania kredytu
- możliwe jest przeznaczenie kredytu inwestycyjnego na refinansowanie nakładów inwestycyjnych wcześniej sfinansowanych z innych źródeł

Kredyt europejski

Kredyt europejski oferowany jest w dwóch formach:

- Kredyt europejski na inwestycje - przeznaczony na wydatki związane z zakupem rzeczowych środków trwałych
- Kredyt europejski z terminarzem spłat - przeznaczony na finansowanie tzw. „projektów miękkich” np. granty badawcze, projekty szkoleniowe i edukacyjne

Finansowanie kredytem europejskim może odbywać się w następujący sposób:

- finansowanie uzupełniające
- finansowanie pomostowe

Finansowanie uzupełniające- na wydatki nie stanowiące kosztów kwalifikowanych projektu:

- okres finansowania: nawet do 12 lat
- waluta: PLN, EUR, USD, CHF
- możliwość finansowania do 80% wartości inwestycji
- terminy spłaty kapitału kredytu: dopasowane do potrzeb klienta: w cyklach miesięcznych, kwartalnych, półrocznych lub rocznych
- termin spłat kredytu: odsetki spłacane kwartalnie lub miesięcznie
- karencja: występuje opcja karencji w spłacie zarówno odsetek, jak i kapitału - nawet do 12 miesięcy
- korzystne oprocentowanie
- możliwość negocjowania warunków kredytowych

Finansowanie pomostowe - na wydatki stanowiące koszty kwalifikowane projektu:

- okres finansowania: do czasu rozliczenia inwestycji
- waluta: PLN, EUR, USD, CHF
- wysokość: do 100 % kwoty dofinansowania
- korzystna forma finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych
- spłata kredytu następuje jednorazowo ze środków z dotacji

- korzystne oprocentowanie
- możliwość negocjowania warunków cenowych kredytu

Gwarancje bankowe

Gwarancje bankowe są nieodwołalnym zobowiązaniem Banku, zwanego gwarantem, do wykonania na pierwsze żądanie uprawnionego podmiotu, zwanego beneficjentem, zapłaty świadczenia pieniężnego, w wypadku gdyby Klient Banku, zwany zleceniodawcą, na zlecenie którego gwarancja została wydana, nie wykonał zobowiązania w ustalonym terminie lub na ustalonych warunkach.

Gwarancje mogą być udzielane jako zabezpieczenie realizacji podpisanych umów i kontraktów. Zwiększają one wiarygodność finansową zleceniodawcy oraz pozwalają na zrealizowanie transakcji bez konieczności natychmiastowego zaangażowania własnych środków. Wysokość gwarancji określana jest każdorazowo w decyzji kredytowej. Gwarancja może być udzielona w złotych lub w walutach wymiennych. Termin obowiązywania gwarancji wynosi do 6 miesięcy.

6. FUNDUSZE POŻYCZKOWO-PORĘCZENIOWE

POŻYCZKI

Obecny kształt systemu funduszy pożyczkowych, a także poręczeniowych w Polsce w dużej mierze powstał dzięki przyjęciu przez Radę Ministrów w 2002 roku rządowego programu „Kapitał dla przedsiębiorczych”, którego celem była budowa efektywnego systemu regionalnych i lokalnych instytucji finansowych, służących wzmocnieniu dostępu do finansowania zewnętrznego małym i średnim przedsiębiorcom.

Zakładano, że docelowo w systemie będą funkcjonowały silne instytucje regionalne w każdym województwie oraz łącznie około 100 instytucji lokalnych. Instytucje te miały oferować:

- poręczenia kredytów i pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorców oraz osób podejmujących działalność gospodarczą, w tym absolwentów;
- pożyczki dla mikroprzedsiębiorców (do 9 zatrudnionych) i małych przedsiębiorców, m.in. na utworzenie nowych miejsc pracy dla osób podejmujących działalność gospodarczą, w tym dla absolwentów.

Zakładano także, że dofinansowanie funduszy pożyczkowych następować będzie wyłącznie w oparciu o udzielanie dotacji funduszowi przez PARP (ze środków budżetu państwa i środków pomocowych UE), a dofinansowanie funduszy poręczeniowych w oparciu o wejścia kapitałowe (nabycie akcji lub udziałów) Banku Gospodarstwa Krajowego oraz udzielanie dotacji przez PARP (ze środków pomocowych UE).

Na dzień 31.12.2008r. w Polsce funkcjonowało 70 funduszy pożyczkowych, które dysponowały łącznie kapitałem o wartości 961 mln zł, udzieliły od początku swojej działalności 171 tys. szt. pożyczek dla mikro i małych przedsiębiorstw, łączna wartość udzielonych pożyczek 2.816 mln zł.

Mimo że fundusze dysponują znaczącymi kapitałami, ich oferta w większości wypadków skierowana jest do przedsiębiorców korzystających z funduszy

uniijnych dystrybuowanych przez PARP (fundusze regionalne) i przeznaczona dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą lub osób fizycznych zagrożonych bezrobociem jako wsparcie ich aktywizacji zawodowej.

Niestety, fundusze pożyczkowe – podobnie jak banki – nie wykazują organizacji pozarządowych jako odrębnej grupy klientów, stąd trudno ocenić, ile i jakich pożyczek udzieliły sektorowi pozarządowemu.

Analizując strukturę udzielonych pożyczek według sektora działania pożyczkobiorcy – grupa „inne” (pozostałe grupy to produkcja, handel, usługi, budownictwo, rolnictwo) stanowiła zaledwie 0,3% ogólnej liczby udzielonych pożyczek i 1,3% ogólnej wartości portfela pożyczkowego, co stanowi niewielki odsetek.

Należy przypuszczać, że teoretycznie z oferty funduszy mogą korzystać organizacje pozarządowe zamierzające podjąć własną działalność gospodarczą oraz działalność usługowo-handlową. Nie wydaje się jednak, aby absorpcja środków z funduszy pożyczkowych była znacząca i większa niż 1%.

Większość funduszy pożyczkowych to podmioty o zasięgu regionalnym, niektóre tylko lokalnym. Najwięcej zlokalizowanych było w województwach warmińsko-mazurskim, śląskim, mazowieckim i zachodniopomorskim, a najmniej w świętokrzyskim, opolskim i lubelskim.

Natomiast na tle całego sektora funduszy pożyczkowych w Polsce dwie instytucje pożyczkowe wykazują organizacje pozarządowe jako adresata swojej oferty. Są to:

- Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich,
- Fundusz Micro

1) Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich

PAFPIO nie jest bankiem, jest spółką z o.o. w rozumieniu polskiego kodeksu spółek handlowych.

Od 1999 r. do 2008r. udzielił:

- 970 pożyczek
- 387 organizacjom non-profit na kwotę ponad 65 mln zł

Klienci:

- organizacje (stowarzyszenia, fundacje)
- grupy nieformalne (np. komitety rodzicielskie)
- szkoły, w tym szkoły społeczne
- spółki działające na zasadach non-profit
- spółdzielnie socjalne

Elastyczny sposób udzielania pożyczki:

- sprawdzenie dokumentacji formalnej (KRS, statut, itp.)
- analiza sprawozdań finansowych i budżetów
- wizyta w siedzibie organizacji i/lub w miejscu prowadzenia działalności
- wywiad środowiskowy (opinie innych organizacji, władz lokalnych, sponsorów, grantodawców)

Oferta:

- pożyczki pomostowe - na bieżącą działalność, w oczekiwaniu na dotację, refundację kosztów
 - pożyczki inwestycyjne - np. remont, zakup sprzętu
 - euro-pożyczki – na realizację projektu finansowanego z funduszy Unii Europejskiej
- PAFPIO nie udziela pożyczek na działalność polityczną i religijną.

Kwota: średnia pożyczka to ok. 75 tys. zł

Czas trwania: 12 miesięcy

- możliwość wypłaty w transzach

Oprocentowanie pożyczek:

- bazowe oprocentowanie: 15% w skali roku
- 14% w skali roku – po pierwszej, dobrze spłaconej pożyczce
- 13% w skali roku – po dwóch dobrze spłaconych pożyczkach
- Euro-pożyczka – w związku z oczekiwanym źródłem

finansowania z UE: 12% w skali roku

2) Fundusz Mikro

Fundusz Mikro został założony w 1994 roku przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości by promować rozwój małych przedsiębiorców. Jest wiodącym przedsięwzięciem w zakresie mikrofinansowania w Polsce i największym w Europie Środkowej. Celem Funduszu jest wspieranie rozwoju mikroprzedsiębiorczości poprzez udostępnianie kapitału w formie pożyczek właścicielom małych firm. Przedsiębiorcy – Klienci Funduszu Mikro obsługiwani są przez doradców klienta w 38 oddziałach znajdujących się na terenie całego kraju.

Fundusz Mikro wypracował unikalną formę współpracy finansowej z klientami, opartą na zasadzie partnerstwa i wzajemnego zaufania. Oferuje im stały dostęp do kapitału na prostych warunkach, bez zbędnie rozbudowanych formalności.

Tylko w 2005 roku fundusz udzielił pożyczek na łączną kwotę 79,5 tys. zł, co stanowiło 70,9% wszystkich udzielonych pożyczek. Średnia wartość pożyczki wyniosła 7,7 tys. zł.

Natomiast od marca 1995 roku (fundusz powstał rok wcześniej) do kwietnia 2007 przyznał ponad 82,8 tys. pożyczek za ponad 640,4 mln zł.

Kapitał jest udostępniany w formie pożyczek. Klienci wnoszą opłaty za korzystanie z kapitału, które zabezpieczają poziom przychodów wystarczający na pokrycie kosztów operacyjnych związanych z działalnością Funduszu.

Cena pożyczki zależy od zabezpieczeń. Im jest ich więcej i im klient jest bardziej znany Funduszowi Mikro, tym mniejsze ponosi koszty. W ofercie do 20 tys. zł wymagania dotyczące zabezpieczeń są nieco wyższe, zaś całkowity koszt maleje. W przypadku pożyczki w wysokości 20 tys. zł można liczyć na dwuletni okres spłaty. W takiej sytuacji miesięczna rata zaczyna się od 1 060 zł. Za pożyczanie 20 tys. zł przedsiębiorca zapłaci więc 5 440 zł.

W zależności od wysokości kredytu zmienia się okres pożyczki. Najdłużej można jednak dysponować kapitałem przez 36 miesięcy. Dotyczy to pożyczek wysokich, udzielanych na cele inwestycyjne. Korzystając z tej oferty klienci mogą liczyć na długi okres karencji w spłacie kapitału, nawet do 6 miesięcy, oraz na obniżony koszt pożyczki. Zabezpieczeniem udzielanej pożyczki jest poręczenie cywilne. Istnieje możliwość wzajemnego poręczenia pożyczek (tzw. finansowanie partnerskie) w grupie liczącej co najmniej 4 pożyczkobiorców. Miesięczna suma dochodów netto poręczycieli powinna być większa od raty spłacanej pożyczki. Okres spłaty pożyczki nie może być dłuższy niż 12 miesięcy. W przypadku pożyczki w wysokości 50 tys. zł udzielanej na trzy lata rata zaczyna się od 1 912 zł. Stali klienci funduszu mogą korzystać z kwot sięgających 100-150 tys. zł i liczyć na zniżki oferowane w ramach programów lojalnościowych. Ważnym elementem tej oferty jest duży wybór akceptowanych przez Fundusz Mikro zabezpieczeń: oprócz weksla i poręczenia stosowane bywa przewłaszczenie środka trwałego na zabezpieczenie, zastaw rejestrowy i np. hipoteka.

Do kogo skierowana jest oferta Funduszu Mikro?

1. Mikroprzedsiębiorcy

Z pożyczek z Funduszu Mikro mogą korzystać właściciele najmniejszych działających w naszym kraju przedsiębiorstw: małych sklepów, warsztatów usługowych i produkcyjnych, działających legalnie, nie zatrudniających więcej niż kilka osób, opodatkowanych na zasadach ogólnych, płatników zryczałtowanego podatku dochodowego i karty podatkowej. Pożyczkę z Funduszu Mikro można przeznaczyć wyłącznie na cele związane z działalnością gospodarczą:

- na zakup towaru do sprzedaży lub surowców do przerobu;
- na małą inwestycję (zakup maszyny, urządzenia, wyposażenia, lokalu);
- na remont lokalu, maszyny czy samochodu;
- oraz na każdy inny rozsądny cel, związany z działalnością firmy.

łałością firmy.

2. Stowarzyszenia

Stowarzyszenia powołane w celu realizacji inwestycji i przedsięwzięć mogących ułatwić życie lokalnym społecznościom (budowa parkingów, drogi, sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, hal targowych, zakup autobusu do przewożenia dzieci do szkoły itp.) również mogą otrzymać pożyczkę na dofinansowanie realizacji konkretnego projektu. Warunkiem udzielenia pożyczki jest posiadanie przez stowarzyszenie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Szczegółowych informacji na temat warunków, na jakich Fundusz Mikro udostępnia kapitał stowarzyszeniom udzielają doradcy klienta we wszystkich oddziałach Funduszu Mikro na terenie całego kraju.

3. Agroturystyka

Osoby prowadzące gospodarstwa mogą otrzymać pożyczkę na cele związane z tą działalnością pod warunkiem posiadania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Szczegółowych informacji na temat warunków, na jakich Fundusz Mikro udostępnia kapitał osobom prowadzącym gospodarstwa agroturystyczne udzielają doradcy klienta we wszystkich oddziałach Funduszu Mikro na terenie całego kraju.

PORĘCZENIA

Fundusze poręczeniowe mogą mieć różne formy prawne i organizacyjne, różny zakres terytorialny, wielkość kapitałów czy też zakres przedmiotowy udzielanych poręczeń, lecz ich wspólnym podstawowym celem jest ułatwienie dostępu do kredytów bankowych poprzez udzielanie bankom kredytującym poręczeń spłaty udzielanych kredytów.

Fundusze regionalne i lokalne

To fundusze, które często działają przy fundacjach rozwoju regionalnego lub stowarzyszeniach gospodarczych.

Warunki poręczeń udzielanych przez poszczególne fundusze nie są jednolite. Te powiatowe i gminne dysponują mniejszymi kwotami i ich poręczenia sięgają kilkunastu, kilkudziesięciu tysięcy złotych. W większości wypadków fundusze poręczeniowe kierują swoją ofertę do małych i średnich przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie ich działania.

W regionalnych funduszach przedsiębiorcy mogą uzyskać poręczenia kredytów wynoszące od 90 tys. do 662,5 tys. zł, w lokalnych mniej – od 50 tys. do 325 tys. zł. Poręczeniem może być objętych 50-80 proc. kapitału kredytu. W regionalnych i lokalnych funduszach opłaty za poręczenia uzależnione są od okresu, na jaki są przyznawane, i od wartości zabezpieczanego kapitału. Wynoszą od 1 do 3 proc. poręczanej kwoty. Za rozpatrzenie wniosku też jest niewielka opłata.

Fundusze są bardziej liberalne od banków, jeśli chodzi o formy zabezpieczeń. Standardowym zabezpieczeniem stosowanym przez fundusze jest weksel. Bardzo często fundusze godzą się na takie formy zabezpieczeń, którymi gardzą banki (np. zastaw na samochodzie czy innych środkach trwałych).

Banki niechętnie na coś takiego przystają, ponieważ w razie niewypłacalności klienta trudno byłoby tego rodzaju rzeczy spieniężyć. W wyjątkowych przypadkach, jeśli przedsięwzięcie obciążone jest wysokim ryzykiem czy też firma działała na rynku krótko, poręczyciel wymaga i weksla, i zastawu.

Największe banki podpisały już umowy z funduszami pożyczkowymi i same informują klientów o dodatkowej możliwości uzyskania zabezpieczenia. Najlepiej więc sprawdzić, z którymi bankami współpracuje dany regionalny fundusz. Zazwyczaj każdy z nich ma kilka takich umów, w tym także z lokalnymi bankami spółdzielczymi.

Wiele funduszy wystawia promesy poręczenia nawet w przypadku braku umowy z danym bankiem kredytującym.

O promesę można się starać, jeszcze zanim

zaciągnie się kredyt lub wybierze konkretny bank kredytujący.

Organizacje pozarządowe, niestety, nie są odrębnie wymieniane jako klienci funduszy poręczeniowych. Trudno ocenić jednoznacznie ilość i wartość poręczeń udzielanych przez fundusze na rzecz organizacji pozarządowych.

Analizując strukturę udzielonych poręczeń według sektora działania przedsiębiorcy – grupa „inne” stanowi 2% ich ogólnej liczby (36 poręczeń). Teoretycznie w tej grupie mogą znajdować się organizacje pozarządowe. Organizacje pozarządowe mogą także znajdować się w grupie „usługi i transport”, która stanowiła 32% klientów funduszy poręczeniowych (1180).

Największy fundusz poręczeniowy o zasięgu ogólnopolskim działa przy Banku Gospodarstwa Krajowego (Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych). Jest to fundusz rządowy. Statutowym celem działania Funduszu jest wspieranie polskich przedsiębiorców i samorządów w łatwiejszym dostępie do kredytów bankowych, pozwalających na rozwój działalności m.in. poprzez finansowanie inwestycji, tworzenie nowych miejsc pracy czy umożliwienie realizacji kontraktów eksportowych.

Za pośrednictwem banku fundusz udziela poręczeń nie tylko firmom, ale również spółdzielniom (w tym mieszkaniowym), wspólnotom mieszkaniowym, przedsiębiorstwom państwowym, stowarzyszeniom, fundacjom, gminom, osobom prowadzącym działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej oraz rolnikom.

Podobną rolę pełni Fundusz Poręczeń Unijnych. BGK może z niego udzielić gwarancji lub poręczenia spłaty kredytu, albo też wykonania zobowiązań wynikających z obligacji, jeżeli kredyt lub środki z emisji obligacji są przeznaczone na wkład własny lub nakłady podlegające refinansowaniu ze środków Unii Europejskiej. Również w tym przypadku przewidziane jest pośrednictwo banku.

Z doświadczeń wynika, że te same problemy, które leżą u podstaw ograniczonego finansowania organizacji przez banki ograniczają również dostępność FPU.

7. KLAUZULE SPOŁECZNE W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego opublikowało 20 października 2009r. Zalecenia Ministra Rozwoju Regionalnego oraz Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych dotyczące stosowania "klauzul społecznych w zamówieniach publicznych". Zalecenia te precyzują zapisy, które Sejm uchwalił w ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz o zmianie innych ustaw. Zmiany te weszły w życie 16 lipca 2009r.

Od kilku lat w Polsce toczyła się dyskusja dotycząca ułatwienia podmiotom ekonomii społecznej startowania w przetargach. W ubiegłym roku doszło wreszcie do, długo oczekiwanych, zmian w ustawie Prawo zamówień publicznych, które umożliwiły zamawiającym wykorzystywanie tzw. klauzul społecznych w specyfikacji lub w ogłoszeniu o zamówieniu. Zamawiający może w specyfikacji ustalić warunki dotyczące realizacji zamówienia o charakterze społecznym lub środowiskowym.

Zmianie uległ art. 29 ust. 4, ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo Zamówień Publicznych. Zgodnie z nowym artykułem Zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia wymagania związane z realizacją zamówienia, dotyczące:

1. Zatrudnienia osób:
 - a. Bezrobotnych (zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy) lub młodocianych (ukończyli 16 lat, a nie przekroczyli 18 lat i nie posiadają kwalifikacji zawodowych) w celu przygotowania zawodowego;
 - b. Niepełnosprawnych (status niepełnosprawnego określony jest posiadaniem orzeczeniem o niepełnosprawności orzecznym przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, lub orzeczeniem o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych);
 - c. Osób, o których mowa w przepisach dotyczących zatrudnienia socjalnego:

- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- uzależnieni od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego;
- uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej;
- chorzy psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego;
- zwalniani z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

W tym przypadku nie jest wymagane posiadanie statusu bezrobotnego ani też orzeczenia o niepełnosprawności, zaś sytuacja danej osoby powinna wynikać z zaświadczenia wystawionego przez właściwy ośrodek pomocy społecznej, lub instytucję opieki zdrowotnej.

- lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego;

2. Utworzenia funduszu szkoleniowego, w którym wpłaty pracodawców stanowić będą, co najmniej czterokrotność najniższej wpłaty określonej w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
3. Zwiększenie wpłat pracodawców na rzecz funduszu szkoleniowego (do wysokości jak wyżej).

Wymagania w zakresie zatrudnienia

W przypadku wymagań w zakresie zatrudnienia nie chodzi o fakt zatrudnienia pracowników z określonych grup w ogóle, ale o zatrudnienie ich do reali-

zacji danego zamówienia. Może to być na przykład wymóg zatrudnienia przy realizacji zamówienia co najmniej 50% osób z w/w grup spośród wszystkich osób zatrudnionych do jego wykonania. W specyfikacji warunków zamówienia należy przy tym określić m.in. nie tylko liczbę osób, ale również wymagany okres ich zatrudnienia. Wymagany okres zatrudnienia nie może być dłuższy niż okres realizacji zamówienia.

Trzeba pamiętać, aby wymagania związane z zatrudnieniem były adekwatne do przedmiotu zamówienia. Np. przy zamówieniu oprogramowania komputerowego nie można stawiać wymogu zatrudnienia jakichkolwiek osób bezrobotnych. Powinny to być osoby związane z profilem wykonawcy.

Wymagania w zakresie szkoleń

Zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art.68), pracodawca decydując się na utworzenie funduszu szkoleniowego powinien zadeklarować wpłaty na ten fundusz w wysokości nie niższej niż 0,25% funduszu płac. Zapisy dotyczące klauzuli społecznej mówią o utworzeniu lub zwiększeniu przez pracodawcę funduszu szkoleniowego. Jego wielkość w obu przypadkach powinna wynosić co najmniej 1% funduszu płac. Wysokość wpłat dokumentuje układ zbiorowy pracy lub regulamin funduszu szkoleniowego przyjęty przez pracodawcę.

Stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych może nieco utrudniać wymóg, aby zamawiający przy określaniu warunków zamówienia z wykorzystaniem klauzuli społecznej uwzględniał nie tylko polskie, ale i zagraniczne uwarunkowania prawne. Kwestie te zostały szczegółowo omówione we w/w Zaleceniach Ministra Rozwoju Regionalnego.

Rzecz jasną jest, że samo wprowadzenie regulacji prawnych umożliwiających stosowanie klauzul

społecznych, nie sprawi, że będą one wykorzystywane w praktyce. Obecnie należy podjąć starania o jak najszerze rozpropagowanie możliwości stosowania klauzul społecznych wśród samorządowców i przedstawicieli organizacji obywatelskich. Tematyka ta powinna zostać włączona do szkoleń, seminariów, konferencji poświęconych ekonomii społecznej. W przeciwnym razie zapisy dotyczące klauzul społecznych pozostaną martwe.

PODSUMOWANIE

W niniejszym opracowaniu zaprezentowano jedynie przykładowe źródła finansowania działalności podmiotów gospodarki społecznej - te źródła, która są w miarę dostępne.

Podsumowując, należy stwierdzić, że w Polsce nie funkcjonuje system finansowania podmiotów gospodarki społecznej. Możemy mówić o pojedynczych źródłach, a nie o systemowych rozwiązaniach. Brak takich rozwiązań jest jednym z najważniejszych czynników hamujących rozwój przedsiębiorczości społecznej w Polsce.

Przyczyn takiego stanu rzeczy jest wiele: liberalne podejście do gospodarki, nadmiar procedur uniemożliwiających skorzystanie z istniejących funduszy (np. PO KL czy Fundusz Pracy), nieufność sektora finansowego wobec podmiotów non profit.

Nadzieję na zmianę dało powołanie w 2009r. przez Premiera rządu RP, zespołu ds. Ekonomii społecznej. W ramach zespołu działają cztery grupy:

- Ds. strategii ekonomii społecznej
- Ds. rozwiązań prawnych
- Ds. finansowania ES
- Ds. edukacji w zakresie ES

Rezultatem ma być wypracowanie spójnego systemu wsparcia ES w Polsce.

BARKA

REGIONALNE CENTRUM
EKONOMII SPOŁECZNEJ